

LJERKA ŠIMUNIĆ
Gradski muzej Varaždin
ljerka.simunic@gmv.t-com.hr

Primljeno: 22. 05. 2012.
Prihvaćeno: 25. 05. 2012.

FILIĆEV DOPRINOS POPULARIZACIJI POVIJESNO- UMJETNIČKIH TEMA U TISKOVINAMA NJEGOVA VREMENA

Tekst se bavi publicističkim radom Krešimira Filića koji je bogat raznovrstan i iznimno opsežan. Filić je živio u vrijeme koje nije poznavalo raznovrsne specijalizacije što mu je omogućilo širinu područja istraživanja.

Bibliografija Krešimira Filića nezamisliva je bez njegovih tekstova objavljenih u vremenskom rasponu od 1914. do 1974. godine u različitim dnevnim i tjednim novinama, stručnim i znanstvenim časopisima, te revijama. U njima je sustavno prikazivao ljude i događaje iz prošlosti, spomeničku baštinu, društvena događanja, iznosio svoj stav o suvremenim događajima i žustro reagirao na mnoge njemu neprihvatljive pojave.

Oko dvije stotine publiciranih Filićevih tekstova predstavlja sistematizirani pregled studija, rasprava, bilješki i crtica. Bez tih tekstova ne bi se mogla sastaviti objektivna slika o njemu, niti napisati relevantna studija o povijesti i kulturi Varaždina.

Njegov pristup temama nije bilo suhoparno nabranje činjenica, već živ prikaz temeljen na stručnoj literaturi i arhivskoj građi, viđen iz Filićeve perspektive i često poduprt iskazima suvremenika. Pomno je bilježio sjećanja sugrađana o spomenicima i događajima koji su u Filićevo vrijeme nestali ili se izmijenili u odnosu na prvobitno stanje. Bogata korespondencija s kolegama i znanstvenicima u domovini i inozemstvu pokazuje širinu njegovih interesa i potrebu razmjene i provjere rezultata istraživanja.

Publicistički rad Krešimira Filića bogat je, raznovrstan i nevjerojatno opsežan s obzirom na tehnološka ograničenja njegova vremena (rad bez interneta, skenera i kopirki, digitalnih kamera). Jednako nas impresionira redovito objavljivanje

priloga, ponekad u isto vrijeme u nekoliko novina, ako uzmemo u obzir obzirom njegova brojna zaduženja; stalno radno mjesto profesora na gimnaziji, kustosa i ravnatelja u muzeju, predsjedavanje i članstvo u mnogim udrugama, sudjelovanje u stručnim tijelima i komisijama.

Filić je živio u vrijeme kad još nije bilo znatnijeg sužavanja specijalizacije, pa tako ni sužavanja kulturno-povijesnog obzorja što mu je omogućilo širinu područja istraživanja.

Opus od dvije stotine tekstova u rasponu je od crtica do zrelih studija, obuhvaća rane radove objavljene u *Volji naroda* 1914. (prvi tekst je *Kritički pogledi za Varaždin*) preko onih napisanih u naponu stvaralačke snage (*Naše pravice, Narodno jedinstvo, Varaždinske novosti, Hrvatsko jedinstvo, Jutarnji list, Varaždinske vijesti*) do tekstova nastalih kao rezultat stalnoženog, iskustvenog promišljanja (*Narodna starina, Vijenac, Jugoslavenski historijski časopis Ljubljana, Vjesnik hrvatskog državnog arhiva, Starine, Zagorski kolendar za godinu 1961., 1963, Bulletin odjel za likovne umjetnosti JAZU.*)

Osim što je objavljivao priloge u tiskanim medijima, Filić je autor desetak stručno-znanstvenih radova i knjiga kao što su: *Povijest varaždinske gimnazije, Gradsko kazalište u Varaždinu, Glazbeni život u Varaždinu, Varaždinski mesarski ceh, Lik Vatroslava Jagić, Spomenica Varaždinskog muzeja 1925 - 1935.*

Krešimir Filić bio je superiorna figura varaždinskog kulturnog života, cijenjen od svojih sugrađana i hrvatske kulturne javnosti. Kroz tekstove objavljene u novinama, koje su imale širok krug čitatelja, nastojao im je približiti povijesne, kulturološke i umjetničke teme i tako ih učiniti razumljivim i potaknuti čitatelje na promišljanje o njima.

U obradi pojedinih tema prezentiranih u novinama koristio se recentnom stručnom literaturom, radovima starijih povjesničara poput Ivana Kukuljevića, Sakcinskog, Tadije Smičiklase i istraživanjima arhivske građe. U tome mu je pomoglo dobro poznavanje latinskog i njemačkog jezika.

Objavljeni novinski prilogi mogu se razvrstati u nekoliko cjelina:

- posvećeni obljetnicama važnih događaja i osoba

Filić je sustavno pratio kulturna događanja u Varaždinu. Značajne obljetnice i proslave vezane uz građanske udruge, povijesne događaje i ličnosti Filić je često pratio s tekstovima u kojima je čitateljstvo upoznao s njihovim historijatom i značajem za lokalnu i nacionalnu sredinu. Tako su objavljeni tekstovi o planinarskom društvu u Varaždinu, glazbenom društvu *Tomislav*, varaždinskom kazalištu, gimnazijskoj ekstenzi, gradskoj pučkoj knjižnici u Varaždinu, Društvu varaždinskih žena za zaštitu djece, varaždinskoj građanskoj četi, varaždinskoj gimnaziji. (*Historijat Kr. Građanske čete u Varaždinu, Pedesetogodišnjica Hrvatskog*

planinarskog društva, Prigodno slovo o 100.-godišnjici „Narodne čitaonice“ u Varaždinu, Početak i razvitak varaždinskih novina).

Nekoliko je radova posvetio značajnim ličnostima: *Spomen slovo o Petru Zrinskom i Franu Krsti Frankopanu, Stjepanu Radiću, Nekrolog povodom smrti arhitekta Viktora Kovačića, Moje sjećanje na profesora Milčetića.*

Posebno mjesto pripada skupini tekstova posvećenih filologu Vatroslavu Jagiću; u nekoliko brojeva glasila *Naše pravice* i u *Vijencu* objavljuje tekstove posvećene nedavno preminulom znanstveniku i profesoru slavistike Vatroslavu Jagiću, ukazuje na potrebu uređenja Jagićeve rodne kuće, izradu i postavljanje spomen ploče i spomenika. Četrdesetak godina kasnije (1963.) objavio je knjigu *Lik Vatroslava Jagića.*

- osnutku i razvitku Gradskog muzeja Varaždin

Od najranijih početaka do konačnog ustroja u respektabilnu muzejsku ustanovu najcjelovitiji je Filićev životni projekt i stoga je stalna tema njegovih novinskih priloga. Sustavno je obavještavao čitatelje o događanjima vezanim uz muzej (mnogi Varaždinci zvali su ga *Filićev muzej*), naporima oko uređenja starogradske utvrde, popunjavanju fundusa, proširenju i definiranju muzejskih prostora, osnivanju novih muzejskih odjela, prikupljanju i utrošku novca, organizaciji poslova, donatorima, kojima se zahvaljivao na poklonima. Filić je na taj način stjecao naklonost Varaždinaca i njihovu spremnost na pomoć muzeju oblikujući javno mnijenje na način da je muzej važna kulturna ustanova i njegov napredak i procvat obaveza je i zasluga svih građana.

O tome svjedoče tekstovi; *Varaždinski muzej, U muzeju otvorena zbirka bravarskih umjetnih radova prošlog stoljeća, Varaždinski muzej sa fotosnimkama, Naš varaždinski muzej, O desetogodišnjici rada varaždinskog muzeja, Preuređuje se zgrada varaždinske*

galerije slika, Kako je došlo do osnivanja varaždinskog muzeja, Izložba Gradskog muzeja u Varaždinu, Prinove u Gradskom muzeju Varaždin.

- povijesno-umjetničke teme posvećene nestaloj ili zanemarenoj spomeničkoj baštini i očuvanju pokretnih i nepokretnih spomenika kulture

Problematika zaštite i očuvanja spomeničkog fonda Varaždina, potreba za sustavnim promišljanjem o njihovoj valorizaciji i uključivanju u suvremene urbanističke gabarite Varaždina njegova vremena poticali su ga na njihovu obradu.

Tjednik *Naše pravice* glasilo hrvatskog neodvisnog građanstva počeo je izlaziti sredinom 1924. godine u Varaždinu. Filić je bio jedan od trojice urednika i suradnik lista s nizom tekstova posvećenih graditeljskom i urbanističkom naslijeđu grada.

U članku *Dvije ulice u starom Varaždinu*¹ opisuje izgled nekadašnjeg unutrašnjeg grada i dvije ulice, vidljive na starim planovima, koje su se protezale paralelno s današnjom Draškovićevom ulicom, a koje su do Filićeva vremena zbog naknadne izgradnje nestale.

Članak u broju 17. istog glasila posvetio je Župnoj crkvi u Biškopcu. Prema njegovim riječima na pisanje članka potaknula ga je nedavna četveromjesečna obnova unutrašnjosti crkve koja je obavljena na dobar način. Radove na obnovi crkve koju Filić smatra starijom od varaždinske župe i poznate po čudotvornoj slici Blažene Djevice Marije vodio je župnik Štefanec na način da su sačuvane postojeće slike, stucco dekoracija i pozlata. Filićev precizan opis crkve i inventara s naglaskom na glavni oltar i propovjedaonicu vrijedan je dokument iz dvadesetih godina prošlog stoljeća o stanju crkvenog fonda i očuvanosti objekta, utrošenim sredstvima². U uvodnom dijelu autor daje povijesni pregled crkve i župe.

U tjedniku *Naše pravice* predstavlja nedavno pokrenuti časopis *Narodna starina* posvećen temama iz povijesti kulture i etnografije južnih Slavena. U drugom dijelu teksta kritizira pojave sve učestalijih devastacija i uklanjanja spomenika zbog pomanjkanja novca za održavanje i obnovu poput Bakačeve kule ispred zagrebačke katedrale. Kao varaždinski primjer neodgovornog ponašanja prema spomeničkoj baštini navodi rušenje kule na Trgu bana Jelačića, uklanjanje vaza na portalu Draškovićeve palače, i nestanak kamenog portala na građanskoj kući Tomasi. Upozorava na štetno „rušenje i pregrađivanje“ dvoraca u Loboru i Klenovniku. Da bi se spriječile slične pojave Filić u nastavku teksta predlaže osnivanje društva za očuvanje kulturno historijskih spomenika.

¹ Naše pravice, Varaždin, 1924., br. 4.

² 500.000 kn je osigurao nadbiskup Bauer, kolator župe, a župljani su sakupili 185.000 kn za nabavu novih zvona, jer je bilo sačuvano samo najmanje zvono izliveno u Gracu u 16. stoljeću.

S tjednikom *Varaždinske novosti* koji je počeo izlaziti 1929. godine, u vrijeme diktature kralja Aleksandra, i koji je za razliku od sličnih novina izlazio neprekidno do početka Drugog svjetskog rata, Filić je ostvario plodnu suradnju.³

Jedan od najvažnijih članaka posvećenih varaždinskoj spomeničkoj baštini objavio je 1944. godine u *Hrvatskom jedinstvu* pod nazivom *Stari svetački spomenici grada Varaždina*⁴.

Tekst je posvećen javnoj sakralnoj skulpturi po kojoj je Varaždin bio prepoznat kao grad u Hrvatskoj s najvećom koncentracijom svetačkih kipova u javnom prostoru. Izvorom mu je bilo izvješće vizitacije zagrebačkog kanonika Stjepana Šoštarca iz 1808. godine. s popisom 19 kamenih kipova.

U uvodnom dijelu opširnog teksta govori o Varaždinu koji stagnira u drugoj polovici 19. stoljeća i koji je određeni napredak industrijalizacije doživio iza 1918. godine. Smatra da je baš zahvaljujući toj gospodarskoj stagnaciji grad uspio sačuvati mnoge svoje kulturne spomenike kao što su zemljani bedemi i jarci oko Starog grada. Njih su sanirali članovi *Varaždinskog muzealnog društva* na način da „starina nije pretrpjela nikakve štete“.

Iz istog su razloga sačuvani javni kameni spomenici do njegovih dana.

To je prvi Filićev rad koji sistematizira ukupno stanje spomeničke kamene skulpture. Pritom ne nabroja pojedine kipove već ističe njihove kvalitativne karakteristike, iznosi svoj vrijednosti sud, ukazuje na ograničene stvaralačke mogućnosti pojedinih kipara ili naglašava zanatsku vještinu u tretiranju dekorativnih i figuralnih elemenata kod drugih. Filić piše „Ljudi ih ne primjećuju jer nisu neke posebne umjetničke vrijednosti, ali su značajni za našu domaću sredinu“. Komparacijama spomenika opisanih u izvješću kanonskih vizitacija s njihovim stanjem u Filićevo doba i s današnjim njihovim stanjem možemo utvrditi promjene nastale tijekom protekla dva stoljeća.

Njima su se u svojim radovima kasnije bavili povjesničari umjetnosti poput Anđele Horvat, Ivy Lentić-Kugli, Sanje Cvetnić, Martine Ožanić.

S jedne strane Filić u svojstvu publicista informira i educira čitateljstvo o spomeničkom bogatstvu Varaždina, a s druge kao muzealac pohranjuje u muzejski lapidarij one kipove koji su iz nekog razloga uklonjeni sa svojih prvotnih pozicija. Jedino iz Filićevog priloga saznajemo da je preostali dio nekad monumentalnog pila *Colossus Marianus* izmješten s malog trga ispred isusovačke crkve prvotno u vrt građanina Trampuša, odakle ga je Filić preselio u muzejski lapidarij. Isto se dogodilo s *Trpećim Isusom*⁵ koji se neko vrijeme nalazio u dvorištu

³ Varaždinske novosti prestale su izlaziti 27. 03. 1941.

⁴ Hrvatsko jedinstvo, Varaždin 1944. br. 22.

⁵ Po Filiću *Kip ranjenog Isusa*.

građanske kuće Petrić, nakon što je na njegovo mjesto postavljena skulptura Ecce Homo, odakle ga je 1940. g. Filić premjestio u muzej gdje je i danas izložen u stalnom postavu. Identična sudbina pratila je još dva kipa iz 18. stoljeća; *sv. Ivana Nepomuka* djelo kipara Ivana Adama Rosembergera i skulpturalnu grupu *Sveta obitelj*. Oba spomenika su se prvotno nalazila na južnom gradskom mostu koji je srušen oko 1830. godine, a kipovi su bili pohranjeni u jednoj suši. Filić piše da je zahvaljujući informaciji koju je dobio od kanonika Mihovila Kanotija kipove pronašao i pohranio u muzej.

1.

2.

3.

1. Ivan Adam Rosemberger, Ivan Nepomuk, 1715. GMV KPO 8308

2. Sveta obitelj, 1. pol 18. st., GMV KPO

3. Colossus Marianus, 17. st., GMV KPO

Pišući o kipu *sv. Nikole* koji je prvotno stajao kao samostalna skulptura u prostoru s južne strane istoimene župne crkve, a kasnije je odvojen od kamenog postamenta i postavljen u nišu nad glavnim ulazom u crkvu. Klasicistički postament „dosta težak s napadno izbočenim kornišem“ Filić je dopremio u muzej i iskoristio ga za podnožje skulpturalne grupe *Sveta Obitelj*. Upravo su podnožja javnih skulptura često bila trajno izgubljena nakon uklanjanja ili premještanja spomenika iz prvobitnih prostora.

Filić se kritički odnosi prema preseljenju ovog kipa smatrajući da je “kip s podnožjem i limenim krovićem bio zatvorena i zaokružena cjelina, te se sada valjda i sam čudi, kuda je dospio i kako su ga povisili”.

Četvrti kameni spomenik koji je zahvaljujući Filićevoj inicijativi spašen dolaskom u muzej je prema njegovim riječima „najljepši od svih opisanih“ je *Beli pil* iz 17 stoljeća koji je bio srušen i pronađen u polju nedaleko Varaždina. Danas taj spomenik zauzima centralno mjesto u izloženi u lapidariju Starog grada.

1.

3.

2.

1. Fragmenti *Belog pila* u polju nedaleko Varaždina

2. *Beli pil*, 17. st., GMV KPO 3382

3. Detalj *Belog pila*

Među kritičkim tekstovima koje je napisao kao reakciju na neka zbivanja i događaje nalazi se prilog objavljen u zagrebačkom dnevnom listu *Vjesnik* od 28. prosinca 1968. godine u kojem se navijestila mogućnost odlaska Meštrovićevog

spomenika Grgura Ninskog iz Varaždina. Naime, Nin je obilježavao 900 godina od poznate povelje kralja Petra Krešimira IV iz 1069. godine gradu Ninu, u kojem su stolovali hrvatski kraljevi, ali i sam hrvatski biskup Grgur. Filićeva reakcija stigla je već početkom slijedeće, 1969. godine u 1260 broju *Varaždinskih vijesti*. Filić podupire uključivanje Varaždina u proslavu, ali se usprotivio poklonu Grgura Ninskog Ninu. Spominje 40. godišnju Grgurovu prisutnost u Varaždinu, pritom detaljno opisuje nastojanja varaždinskog muzeja da 1927. godine osnuje galeriju hrvatske moderne umjetnosti otkupima i poklonima umjetnika. Tom se pozivu odazvao Ivan Meštrović s poklonom prve verzije Grgura Ninskog, uz uvjet da se postavi na mjesto koje će on sam odabrati. Grad Varaždin se obavezao da će izliti statu u bronci i izraditi kameni postament. Filić navodi Meštrovićeve riječi koje je veliki kipar izgovorio 20. rujna 1931. godine prilikom postavljanja spomenika „Neka Grgur Ninski bude na hrvatskom sjeveru, kao i onaj, na jugu u Splitu, vidljivi dokaz za našu uspješnu borbu za crkveno slavenski jezik i hrvatsku glagoljicu“. U opisu spomeničke skulpture iznosi odnos veličina varaždinskog i splitskog (3,80 m u odnosu na 8 m splitskog), te ističe troškove od 200 000 dinara koje je uložio grad Varaždin. Glavni razlog ostanku Grgurovom u našem gradu vidi u potrebi poštovanja poklona Ivana Meštrovića i poštovanja njegove želje da ostane u našem gradu. Filić je ponudio i rješenje problema: uz suglasnost ninskog odbora za proslavu i uz dozvolu autora predlaže „da se učini odljev varaždinskog spomenika koji bi u Ninskom ambijentu pristajao bolje nego predimenzionirani splitski Grgur“.

Autor poziva Varaždince na „dolično uređenje malog trga s Grgurom“⁶ sugerira potrebu uklanjanja lipa pred spomenikom, popločenje trga kamenim pločama, i predlaže da se dotrajali zid u pozadini spomenika zamijeni lođom s ulazom u franjevački samostan. Kao što je poznato, Grgur Ninski ostao je u Varaždinu, a Nin je dobio svog Grgura, vjerojatno zahvaljujući i Filićevoj reakciji.

Nestale građanske udruge koje su kroz dugi niz godina se imale važnu ulogu u društvenom životu Varaždina, a koje su se sve do jedne ugasile neposredno nakon drugog svjetskog rata s pojavom političko ekonomskih reformi socijalističkog samoupravljanja. Varaždinska građanska četa, gimnazijska ekstenza, Marijina i ostale bratovštine u koje su bili uključeni ugledni građani, pjevačka društva, Hrvatski sokol, Društvo varaždinskih žena za zaštitu djece i mnoge druge slične udruge. To su teme koje je Filić istraživao i publicirao u tiskovinama kroz dugi niz godina većinom u *Našim pravicama* i *Hrvatskom jedinstvu*, Tumačeći njihovu povijest, djelovanje, značaj za lokalnu sredinu, navodeći osobe koje su bile uključene u njihov rad Filić je približio čitateljima jednu društvenu aktivnost va-

⁶ Varaždinske vijesti 1969., br. 1260, str. 8.

raždinskih građana koje su u novoj političkoj situaciji naprasno prestale s radom. Posebno je taj dio njegova publicističkog rada bio važan za mlađe generacije koje su se na taj način upoznale s raznovrsnim društvenim životom sugrađana kojeg u njihovo doba više nije bilo. Naprimjer, u zagrebačkom listu *Novosti* daleke 1925. godine objavio je članak pod nazivom *Historijat Kr. Građanske čete u Varaždinu* povodom njezine 175 godišnjice. Građanska četa bila je tijekom puna dva stoljeća prepoznatljiv simbol Varaždina. Kad je četa odlukom državne vlasti 1947. godine bila raspuštena, ovi tekstovi bili su rijetko sjećanje na njeno postojanje.

LITERATURA

1. Sveti trag, Devetsto godina umjetnosti Zagrebačke nadbiskupije, Zagreb, 1994., str. 339.
2. Hrvatsko pravo, 1914. *Kritički pogledi za Varaždin*.
3. Volja naroda, Varaždin, 1919. br. 23, *Planinarsko društvo u Varaždinu*.
4. Volja naroda, Varaždin, 1921., *Naš Varaždin*.
5. Narodna starina, Zagreb, 1923, br. 1, *Varaždinski muzej*.
6. Narodno jedinstvo, Varaždin, 1923., *Pedesetogodišnjica varaždinskog kazališta*.
7. Narodne starine, Zagreb, 1925., br. 11., *Varaždinski muzej*.
8. Naše pravice, Varaždin, 1924., br. 4, *Dvije ulice u starom Varaždinu*.
9. Naše pravice, Varaždin, 1924., br. 11, *Pedesetogodišnjica Hrvatskog planinarskog društva*.
10. Naše pravice, 1924. br. 12, *Narodna starina*.
11. Naše pravice, Varaždin, 1924., br. 17, *Župna crkva u Biškopcu*.
12. Naše pravice, Varaždin, 1924. I., *Jagićeva spomen ploča i spomenik*.
13. Naše pravice, Varaždin, I., *Jagićev dom u Varaždinu*.
14. Vijenac, Zagreb, 1924. II, III, knjiga 12, *Zadnja počast Varaždina Vatroslavu Jagiću i Spomenik Vatroslavu Jagiću*.
15. *Novosti*, Zagreb, 1925., br. 209, *Historijat Kr. Građanske čete u Varaždinu*.
16. Narodna starina, Zagreb, 1925. br. 11, *Varaždinski muzej sa fotosnimkama*.
17. *Jutarnji list*, Zagreb, 1928., 19. 02., *Varaždinski muzej*.
18. *Varaždinske novosti*, Varaždin, 1929. br. 3, *Naš varaždinski muzej*.
19. *Varaždinske novosti*, Varaždin, 1935., br. 311, *O desetogodišnjici rada varaždinskog Muzeja*.
20. *Varaždinske novosti*, Varaždin, 1935., br. 316, *Parkiranje prostora oko Starog grada*.
21. *Spomenica varaždinskog muzeja*, Varaždin, 1935., *Varaždinski gradski suci-načelnici*.

22. Varaždinske novosti, Varaždin, 1936., br. 357, *Grad Varaždin*.
23. Spomenica varaždinske gimnazije 1636. - 1936., Varaždin, 1936. *Varaždin u prošlosti*.
24. Varaždinske novosti, Varaždin, 1937., br. 421, *Moderna galerija i pučka knjižnica u Varaždinu*.
25. Vjesnik hrvatskog državnog arhiva, Zagreb, VII, 1937., *Inventar varaždinske torđe*
26. Varaždinske novosti, Varaždin, 1938., br. 446, *Prigodno slovo o 100. godišnjici "Narodne čitaonice" u Varaždinu*.
27. Hrvatsko jedinstvo, Varaždin, 1941. br. 201, *Parkiranje okoliša Starog grada*.
28. Vodič *Varaždinski muzej*, Varaždin, 1943. izdavač Varaždinsko muzealno društvo.
29. Hrvatsko jedinstvo, Varaždin, 1943., br. 6, *Prve varaždinske novine „Pučki prijatelj“*.
30. Hrvatsko jedinstvo, Varaždin, 1944., br. 59, *Marijina bratovština u Varaždinu*.
31. Hrvatsko jedinstvo, Varaždin, 1944., br. 32, *Stari svetački spomenici grada Varaždina*.
32. Franjevci u Varaždinu – Poviest franjevačke crkve i samostana, O 700-godišnjici dolazka franjevacu u Varaždin Varaždin, 1944.
33. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1950. br. 233, *Preuređuje se zgrada varaždinske Galerije Slika*.
34. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1950., br. 235 i 236, *Postanak i razvoj varaždinskih cehova*.
35. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1950., br. 244, *Kako je došlo do osnivanja varaždinskog muzeja*.
36. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1951., br. 285, *O čuvanju kulturnih spomenika*.
37. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1951., br. 290, *Kulturno-historijski spomenici varaždinske okolice*.
38. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1953., br. 406, *Život i rad Vatroslava Jagića*.
39. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1954., br. 411 i 412, *Varaždinski spomenici*.
40. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1954., br. 420, *Jagićeva proslava u Beču*.
41. Vijesti Društva muzejsko-konzervatorskih radnika NR Hrvatske, Zagreb, 1954. *Put varaždinskih muzealaca u Dalmaciju*.
42. Spomenica Društva zanatlija u Varaždinu, Varaždin, 1954.
43. Spomenica – Varaždinsko kazalište od prvih početaka do 1941. g, Varaždin, 1955.
44. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1955., br. 471, *Divan kutić starog Varaždina*.
45. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1956., br. 555, *U muzeju otvorena zbirka bravarskih umjetnih radova prošlog stoljeća*.

46. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1956. br. 561, *O nekim urbanističkim problemima našeg grada.*
47. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1957., br. 569, *Čuvanje kulturno-historijskih objekata u užem dijelu Varaždina.*
48. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1957., br. 571, *Prinove u Gradskom muzeju Varaždin i Vrijedni darovi muške gimnazije i sugrađanina Stjepana Leitnera.*
49. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1957., br. 588, *Postoje li uslovi za formiranje muzejsko-naučnog instituta.*
50. Vijesti muzejsko-konzervatorskih radnika NR Hrvatske, Zagreb, 1957., br. 6, *Otvorenje novih muzejskih prostorija u dvorcu Trakošćan.*
51. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1957., br. 610, *In memoriam- profesor Adolf Wissert.*
52. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1958., br. 618, *120. godina čitaonice u Varaždinu.*
53. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1958., br. 626, *130. godina Muzičke škole.*
54. Zagorski kalendar, Zagreb, 1958., *Stare gradine u Hrvatskom Zagorju.*
55. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1958., br. 637, *Park u Opeki mogao bi postati turistička atrakcija prvog reda.*
56. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1958., br. 639, *120. godišnjica rođenja Vatroslava Jagića.*
57. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1958., br. 666, *Aktivnost Turističkog društva-osnovana komisija za uređenje i poljepšanje Varaždina.*
58. Tkalčićev zbornik, Zagreb, 1958., II, *Bajnski dvori nedaleko Varaždina.*
59. Zagorski kalendar, 1959., *Gradnja županijske palače u Varaždinu.*
60. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1959., br. 706, 707, 708, *Značajan jubilej grada Varaždina – 750 godišnjica postojanja kao privilegiranog slobodnog grada.*
61. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1959., br. 714, *Stari nazivi varaždinskih ulica i naselja oko Varaždina.*
62. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1959., br. 723, *Vještice u Varaždinu.*
63. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1960., br. 735, *Higijena i kupališta u starom Varaždinu.*
64. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1960., br. 740, *Šetališta i parkovi u starom Varaždinu.*
65. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1960., br. 758, *Kako su nastale i izgledale stare varaždinske utvrde.*
66. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1960., br. 779, *Živ muzički životu prvaj polovici 19. stoljeća.*
67. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1961., br. 806 i 807, *Osnutak, rad i značenje varaždinske gimnazije.*

68. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1962., br. 832 i 833, *Značajni stari spomenici i prirodne rjetkosti.*
41. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1962., br. 834 i 835, *Bogatstvo starih spomenika grada Varaždina.*
42. Lik Vatroslava Jagića, Varaždin, 1963.
43. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1967., br. 1205, *Postanak i razvitak varaždinskog šetališta.*
44. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1969., br. 1260, *Odlazak Grgura Ninskog iz Varaždina.*
45. Varaždinske vijesti, Varaždin, 1971., br. 1387 i 1388, *Parkiranje prostora oko Starog grada.*
46. Bulletin VII odjel za likovne umjetnosti JAZU, 1967., *Tri žrtvenika isusovačke crkve u Varaždinu.*

FILIĆEV DOPRINOS POPULARIZACIJI POVIJESNO-UMJETNIČKIH TEMA U TISKOVINAMA NJEGOVA VREMENA

Neosporni je Filićev doprinos na području muzeologije koji je izvršio kao utemeljitelj i ravnatelj varaždinskog muzeja i profesor povijesti na varaždinskoj gimnaziji. Istovremeno, obradom mnogih povijesnih i povijesno umjetničkih tema Varaždina i njegove okolice, Filić je zaslužan za njihovu popularizaciju širokom krugu čitatelja različitih novinskih izdanja u Varaždinu i Hrvatskoj. Putem svojih tekstova u tiskovinama tijekom svojeg šezdeset godišnjeg rada utjecao je na upoznavanje, bolje razumijevanje i oblikovanje pozitivnog javnog mijenja svojih sugrađana prema baštini materijalnoj i nematerijalnoj, njenom očuvanju, zaštiti od propadanja i stručnoj i odgovornoj prezentaciji. Razumljivo, da je tijekom tih godina najprivrženiji ostao u popularizaciji varaždinskog muzeja, njegovih zbirki i njegovog sustavnog razvoja prema respektabilnoj hrvatskoj muzejskoj ustanovi oslanjajući se na razumijevanje i pomoć sugrađana.

Ključne riječi: Tiskovine (tiskane novine); varaždinski muzej; povijesno-umjetnička tema; kameni spomenik; javna skulptura; Grgur Ninski; Vatroslav Jagić.

ZUSAMMENFASSUNG

DER BEITRAG VON KREŠIMIR FILIĆ ZUR POPULARISIERUNG VON KUNSTGESCHICHTLICHEN THEMEN IN DER ZEITUNGEN SEINER ZEIT

Unbestreitbar ist der Beitrag von Kresimir Filic zum Fachgebiet der Museologie, die er als Gründer und Direktor des Varazdiner Museums und als Geschichteprofessor an Gymnasium durchführte. Gleichzeitig, ist Filic, durch Bearbeitung von zahlreichen geschichtlichen und kunstgeschichtlichen Themen betreffend der Stadt Varaždin und seiner Umgebung, für deren Popularisierung an ein breiter Leserkreis von unterschiedlichen Zeitungen in Varaždin und Kroatien verdienstvoll.

Durch seine Texte in den Zeitungen während seiner sechzigjährigen Arbeit übte er sein Einfluss auf die Anerkennung, besseres Verständnis und eine positive Meinungsbildung von Bürger von Varaždin gegenüber von materiellen und immateriellen Kulturerbe, deren Erhaltung, Schutz von Verfall wie auch deren professionellen und verantwortlichen Präsentation. Es ist selbstverständlich, dass er im Laufe dieser Jahre der Popularisierung des Museums in Varaždin, dessen Sammlungen und dessen anhaltenden Entwicklung zu einer respektablen kroatischen Museumsanstalt treu geblieben ist, wobei er sich auf Verständnis und Hilfe der Mitbürger verlassen hat.

Schlüsselwörter: Zeitungen und Zeitschriften; das Museum in Varaždin; kunstgeschichtliches Thema; Steindenkmal; öffentliche Skulptur; Grgur Ninski; Vatroslav Jagić.

